

|SABIMA - kartleggingsnotat 2017

Kartlegging av sopp og karplanter i regi av Riskens sopp- og nyttevekstforening i 2017

Av Anders Røystrand

Kartlegging av sopp og karplanter i regi av Risken sopp- og nyttevekstforening i 2017

Sammendrag:

Kartleggingsarbeidet i Risken sopp- og nyttevekstforening har i 2017 vært gjennomført ved månedlige kartleggingsturer i Riskens nedslagsfelt i Nordmøre og Romsdal. Et område ved Langvatnet i Fræna kommuner har vært besøkt flere ganger, ellers har det vært gjort kartlegging i de fleste kommuner i Romsdal og sørlige Nordmøre. En del registreringer er også gjort i forbindelse med sertifiseringskurs for soppakkyndige i Eikesdalen i Nesset kommune. I tillegg har Riskens medlemmer utført kartlegging på en del egenorganiserte turer.

Kartleggingsarbeidet har resultert i over 1500 unike observasjoner fra Møre og Romsdal i prosjektet "Kartleggingsmidler Sabima" i Artsobservasjoner. Funnene er fordelt på nærmere 300 karplantearter og over 250 sopparter, samt noen lav- og mosearter. Det er registrert flere rødlistede karplantearter og sopparter. Det er dessuten registrert flere sopparter som ikke tidligere er registrert i Møre og Romsdal, iflg. Artskart.

I rapporten presenteres en oversikt over kartlagte områder, med en kort beskrivelse av naturtyper og utvalgte interessante artsfunn. Alle detaljer knyttet til hvert enkelt funn og lokalitet er tilgjengelig i Artsobservasjoner og Artskart.

Emneord: Risken, Møre og Romsdal, Nordmøre, Romsdal, Aukra, Averøy, Eide, Fræna, Gjemnes, Kristiansund, Molde, Nesset, Rauma, Tingvoll, kartlegging, karplanter, sopp, lav, moser, rødlistearter, Artsobservasjoner, Artskart, Artsjakten, Villblomstenes dag

Innledning

Kartleggingsarbeidet i Risken sopp- og nyttevekstforening har også i 2017 vært organisert av et eget kartleggingsutvalg, bestående av 5 medlemmer. 3 av 5 medlemmer er soppakkyndige, og flere av medlemmene har også lang erfaring med botanisk kartlegging. Alle har lang erfaring med rapportering av artsfunn i Artsobservasjoner. Kartleggingsansvarlig i Risken har i 2017 vært Anders Røynstrand.

Risken har i år arrangert 1-2 kartleggingsturer hver måned fra mai til oktober. Dette har vært turer til ulike deler av Nordmøre og Romsdal, for å undersøke områder med ulike naturtyper, hovedsakelig ulike skogsmarkstyper. Flere av disse har vært områder med kartlagte naturtyper der karplantefloraen er relativt godt kartlagt og beskrevet, men der funngaen i mindre grad er kjent. Ett område har vært spesielt i fokus, og besøkt flere ganger til ulike årstider; sørsiden av Langvatnet i Fræna er et område med kjent rik karplanteflora i kalkpåvirkede naturtyper, der det i senere år har blitt gjort flere interessante soppfunn – så også i år. Organisert og/eller egenorganisert kartlegging har vært gjort i følgende kommuner: Aukra, Averøy, Eide, Fræna, Gjemnes, Kristiansund, Molde, Nettet, Rauma, Tingvoll.

Kartleggingsutvalget har i tillegg til egne ekskursjoner arrangert tur i forbindelse med Den store artsjakten 5. juni og to turer på Villblomstenes dag. Risken koordinerte også registrering av artsfunn under sertifiseringskurs for soppakkyndige i Midt-Norge i Eikesdalen 22. - 24. september. Fra januar til oktober har Riskens medlemmer dessuten kartlagt karplanter, sopp og lav i en rekke andre enkeltområder på egenorganiserte turer. Ut over Riskens nedslagsfelt har våre medlemmer også gjort egenorganisert kartlegging i Bodø og omegn i Nordland, Rennebu i Sør-Trøndelag, Mjøsregionen, Hardanger og Mandal.

Vi har vektlagt å registrere og rapportere alle arter av karplanter og sopp vi har observert på fellesturer. Lav er også registrert på et flertall av turene, mens det mer sporadisk er registrert moser. Det kan ellers nevnes at Moseklubben i NBF i 2017 har registrert en rekke nye mosearter i Fræna og Eide kommuner, i forbindelse med klubbens vårtur i Fræna 20. - 23. april.

Når det gjelder kartlegging av sopp må 2017 betegnes som et middels til dårlig soppår. Sommermånedene juli-august var preget av lave/moderate temperaturer, mens september hadde relativt høye temperaturer men samtidig nesten ingen nedbør og mange dager med tørr østavind. Som et resultat har det vært lite sopp å se på mange av kartleggingsturene.

Pr. 25. oktober er det i regi av Risken for 2017 registrert over 1500 **unike observasjoner** fra Møre og Romsdal i prosjektet "Kartleggingsmidler Sabima" i Artsobservasjoner. Funnene er fordelt på nærmere 300 **karplantearter** og over 250 **sopparter**, samt noen lav- og mosearter. Det er registrert 4 rødlistede karplantearter og 5 rødlistede sopparter. Flere sopparter er registrert som antatt nye for Møre og Romsdal, da tidligere registreringer mangler iflg. Artskart. Under presenteres en oversikt over kartlagte områder, med en kort beskrivelse av naturtyper og utvalgte interessante artsfunn. Alle detaljer knyttet til hvert enkelt funn og lokalitet er tilgjengelig i Artsobservasjoner og Artskart.

Områdeoversikt – fellesturer med kartlegging

Langvatnet, Fræna kommune 6.5.2017 og 7.10.2017

Områder på oversida og nedsida (nærmest vannet) av Tverrfjellvegen ble undersøkt på kartleggingstur den 6.5.2017. Her er det relativt rik lauvskog av lågurt- eller storbregnetype med gråor, hegg, rogn, hassel, selje og osp. Skogen på oversida av veien er delvis inkludert i den kartlagte naturtypen «Talstadhesten: skoglia», som er kartlagt som kalkskog av utforming lågurtkalkskog i kyststrøk av verdi svært viktig (A). Her ble det notert større forekomster av flere karakteristiske edelløvsogsarter som myske, tannrot og sanikel.

På begge sider av veien ble det registrert en del lavarter knyttet til lungeneversamfunnet, så som lungenever, kystnever, kystfiltlav, grynfiltlav, vanlig blåfiltlav, lodnevrenge, glattvrenge og filthinnelev. Det ble registrert mest lav på selje og osp, men også påfallende mengder på eldre hasselklynger.

Av sopp var funn begrenset til vedboende sopp, med vanlige arter som beltekjuke, silkekjuke, kreftkjuke og vedmusling.

På årets siste felles kartleggingstur den 7. oktober fant Ole Magne Stavik og Odny Stavik bl.a. pæretrevlesopp, *Inocybe fraudans*, som er lite registrert regionalt og nasjonalt. Det ble ellers registrert noen mer vanlige sopparter, men som i regionen generelt var det lite sopp å se denne tiden av sesongen.

Langvatnet ble besøkt også 3 ganger utenom fellesturene, av Ole Magne Stavik og Odny Stavik den 2.2.2017, 30.3.2017 og den 1.7.2017. Disse turene resulterte bl.a. i funn av langsporet vintersopp, *Flammulina elastica*, den 2.2. Den 1.7. ble traktfrynsesopp, *Thelephora caryophyllea*, funnet i kalksand i vegkant ved Langvatnet. Begge disse artene har ikke tidligere registreringer i Møre og Romsdal, men *F. elastica* ble også registrert i Norddal kommune i april 2017.

Eidskrem-Gauset, Aukra og Molde kommuner 5.6.2017 (Artsjakten)

Kartleggingstur i forbindelse med Den store artsjakten (i regi av Sabima). Områder med rik edellauvskog og artsrik skogkant sør for Eiskrem i Aukra kommune og litt inn i Molde kommune, ved Gauset, ble undersøkt. Dette er områder som har kartlagte naturtyper i rik edellauvskog i områdene «Ramnfloget», «Geitastauo», begge verddivurdert til svært viktig (A), og «Eidskrem-Vollan», verddivurdert til viktig (B). Karplantefloraen har rikt innslag av edellauvskogsarter, og innslaget av lav er fremtredende, ikke minst på grove almetrær i området. Opplysninger om mulig forekomst av vårmarihand, *Orchis mascula*, nord for Gauset ved kommunegrensa, ble undersøkt. Blomstrende vårmarihand ble også ganske raskt funnet både langs fylkesveien (én plante på vestsiden/sjøsidene, fire planter på østsiden) og i en mer skyggefull, antatt primærlokalitet, i edellauvskog noen titalls meter ovenfor fylkesveien (7 planter observert). Dette er første registrering av vårmarihand i Molde kommune, iflg. Artskart. Arten er heller ikke tidligere registrert i Aukra kommune, men finnes sparsomt i flere nabokommuner.

Det ble ikke ellers registrert karplanter eller lavararter som ikke er kjent i området fra tidligere kartlegginger. Av sopp ble det registrert noen få vanlige arter av vedboende sopp, samt at storkenebbbrust, *Puccinia morthieri*, ble registrert på stankstorkenebb i grøftekant. Denne arten har få registreringer i fylket og nasjonalt.

Julbøen-Julholmen, Molde kommune 5.6.2017 (Artsjakten)

Kartleggingstur i forbindelse med Den store artsjakten (i regi av Sabima). Områder langs tursti fra Julbøen via Skjerskogen til Julholmen ble undersøkt. Området har variert skogsterreng med blandingsskog av furu og løvtrær og løvskog med bjørk, rogn, osp, selje, hassel og hegg. Det ble registrert en del karplanter, også i fjæresona, samt noen sopp- og lavararter. Ingen av disse var regionalt sjeldne arter.

Gossen, Aukra kommune 18.6.2017 (Villblomstenes dag)

På Villblomstenes dag ble områder sør på Gossen i Aukra kommune besøkt. Myrområder og myrskog øst for Smedbakken og Halingshaugen ble besøkt. Innslag av tørrere skogsterreng og åpen eng/bakke bidro til et nokså høyt artstall av karplanter registrert. Et mindre antall arter av lav, mose og sopp ble også registrert, deriblant bladhette, *Mycena capillaris*, på blad av selje. Denne arten er ikke tidligere registrert i Møre og Romsdal, iflg. Artskart.

Mellom Aukratangen og Aukrasanden sørøst på øya ble det i granskog gjort flere interessante funn av hettesopper; verken bruskhette, *Mycena laevigata*, eller blåbærhette, *Mycena septentrionalis*, er registrert i Møre og Romsdal tidligere. Det ble også gjort funn av rødkanthette, nålevranghette, blankstilkhette, slimhette og vårhette, som alle har få registreringer regionalt. Orkideen korallrot, *Corallorhiza trifida*, ble funnet ny for Aukra kommune med 4 planter.

Kolvikbukta og Gløsvågen, Kristiansund kommune 17.6.2017 (Villblomstenes dag)

På Villblomstenes dag ble det avviklet tur ved Kolvikbukta i Kristiansund kommune. Det ble vist frem og registrert en del vanlige arter i eng, løvskog, strandeng og myr/hei. Funn av lungenever, skrubbenever, glattvreng og grynvreng på eldre seljetrær i området ble også registrert. I forbindelse med denne turen ble det i tillegg registrert noen vanlige kartplantearter i skogkant langs vegen på vestsida av Vågen sør for Gløsvågen.

Børresdalen, Fræna kommune 1.7.2017

Kartleggingstur i et område der det tidligere har vært gjort noe kartlegging av gammel, fattig edellauvskog og nordvendte kystberg. Det er også noen artsregistreringer i kalkrike områder i høyreliggende strøk.

Nord/øst for Skabakken ble det i åpen lågurtskog registrert nokså store forekomster av orkideer som nattfiol, grov nattfiol og skogmarihand. Mest interessant var funn av hvitkurle, *Pseudorchis albida* (nær truet, NT), som er registrert i dalføret tidligere, men da på en annen lokalitet flere hundre meter unna. Av sopp ble det bare funnet et par vanlige arter; okerrødspore og sumpklubbemorkel.

Boksaspa, Tingvoll kommune 19.8.2017

Kartleggingstur i og ved Boksaspa naturreservat, i edellauvskog med det som omtales som verdens nordligste eikeskog. Dette er nordgrense for eikebroddsopp, *Hymenochaete rubiginosa*, som har blitt funnet her før, og som ble gjenfunnet på eikelåg. På samme eikelåg vokste også svovelkjuke, *Laetiporus sulphureus*, som har få registreringer i fylket. Et helt nytt funn for området, og for Møre og Romsdal, var kantblodhette, *Mycena sanguinolenta*, som ble funnet i mose på lauvtrelåg. Av andre (regionalt) sjeldne arter som ble funnet bør nevnes blek ruterørsopp, *Xerocomus porosporus*, gråbrun sprøsopp, *Psathyrella spadiceogrisea*, olivenoreriske, *Lactarius cyathuliformis* og vrangoreriske, *Lactarius obscuratus*.

Berget-Vasselen, Tingvoll kommune 19.8.2017

Det ble gjort en relativt kort kartleggingstur fra Berget langs tursti ovenfor Storvatnet mot Vasselen, i nedre kant av naturtypeområdet «Vatsellen - Berget», med rik edellauvskog, lågurt-hasselkratt, verdivurdert til svært viktig (A). Dette er en svært baserik edellauvskog med stor artsrikdom, der det i områdebeskrivelsen i Naturbase er pekt på potensiale for funn av rødlistet sopp i lågurtskog og kalkskog med hassel. Dette ble bekreftet da den korte turen langs turstien ga funn av rødlistearten kokskremle, *Russula anthracina* (nær truet, NT). Tidshensyn og værforhold satte en stopper for lengre tur og utforsking av mindre tilgjengelige deler av skogslia, og potensialet for enda nye funn av rødlistede sopparter er nok fremdeles klart til stede.

Brandsetra, Eide kommune 31.8.2017

Kortere kartleggingstur i plantet granskog på noe kalkrik grunn, med innslag av opprinnelig løvskog med mye hassel. Her ble det blant annet funnet granrotkjuke, *Heterobasidion parviporum*, som har hittil få registreringer på Nordvestlandet. Registrert som ny for Eide kommune ble også pelargoniumslørsopp, *Cortinarius flexipes*.

Eikesdalen, Nesset kommune 23.9. – 24.9.2017

I forbindelse med at Risken arrangerte sertifiseringskurs for soppakkyndige i Midt-Norge i Eikesdalen, ble det koordinert artsbestemmelse og innlegging av arter i Artsobservasjoner. Det var svært tørt i Eikesdalen på denne tiden, og generelt lite sopp å finne. Det ble i hovedsak funnet sopp som er kjent fra Eikesdalen tidligere, men noen funn pekte seg ut som mulig nye for området og for fylket. Det ble tatt belegg for innsendelse til de naturvitenskapelige museene av disse, og noen andre sjeldnere arter. Disse artene er bare delvis registrert i Artsobservasjoner, og vi har p.t. ikke en fullstendig oversikt over artsfunn fra Eikesdalen denne helgen. En rødlisteart som er belagt, men foreløpig ikke er registrert, er nordlig aniskjuke, *Haploporus odoratus*, som er en «spesialitet» for Eikesdalen med flere funn i dalen og langs Eikesdals-vatnet, men ingen andre funn i Møre og Romsdal. Også regionalt sjeldne arter som falsk brunskrubbe, *Porphyrellus porphyrosporus*, og gul fluesopp, *Amanita citrina*, kan nevnes av andre arter med belegg.

Kartleggere

De som har drevet med kartleggingsarbeid for Risken sopp- og nyttevekstforening, og som har registreringer knyttet til kartleggingsmidler fra SABIMA i 2017 er:

Geir Gaarder
Kari Janne Gjøen
Anne Marie Hareide
Susanne Friis Pedersen
Sunniva Gjøen Rydjord
Anders Røynstrand
Odny Irene Stavik
Ole Magne Stavik
Karl Wesenberg

Når det gjelder registreringer i forbindelse med sertifiseringskurs for soppsakkyndige i Eikesdalen, er det til dels andre personer, blant deltakerne, som står som rapportører for funn i Artsobservasjoner. Mange av deltakerne er registrert som medobservatører.

Eide, 25. oktober 2017

for Risken sopp- og nyttevekstforening

Anders Røynstrand
Kartleggingsansvarlig

Vedlegg 1. Oversikt over lokaliteter med innrapporterte funn fra Risken sopp- og nyttevekstforening i 2017.

Kommune	Lokalitet	Dato	Merknad
Aukra	Aukra (øya Gossen)	18.6.2017	Villblomstenes dag
	Eiskrem/Under Eiskremramnfloget	5.6.2017	Artsjakten
Averøy	Trovikneset	12.8.2017	
Eide	Brandsetra	31.8.2017	Annonsert kartleggingstur
	Derinngarden, Øvre Halås	flere	
	Halåsetervegen	flere	
	Lyngstad	15.10.2017	
	Nås/Nås, skogli under Vallesteinen	10.9.2017	
	Ugelstadmyra-Seterlia	9.10.2017	
	Øvre Halås utmark	flere	
Fræna	Bestefarstien, Tornes	14.4.2017	
	Børresdalen	1.7.2017	Annonsert kartleggingstur
	Fræneidet	22.6.2017	
	Hamneset	17.2.2017	
	Hauglia/Haukåsetra	14.4.2017	
	Langvatnet	Flere	Annonserte kartleggingsturer 6.5.2017 og 7.10.2017
	Rødalen	13.4.2017	
Gjemnes	Sevik	1.8.2017	
Kristiansund	Kolvikbukta	18.6.2017	Villblomstenes dag
	Vågen	18.6.2017	Villblomstenes dag
Molde	Bergsvatnet	flere	
	Ekornbakken	flere	
	Eikremsnakken	flere	
	Gauset	5.6.2017	Artsjakten
	Hindalsrøra	flere	
	Hjertøya	29.8.2017	
	Julholmen/Skjerskogen	5.6.2017	Artsjakten
	Moldedalen	28.8.2017	
	Solemdalen	27.7.2017	
	Under Julaksla	5.6.2017	Artsjakten
Øverlandsvatnet	21.8.2017		
	Årødalen	flere	
Nesset	Eikesdal, flere dellokaliteter	22. – 24.9.2017	Sertifiseringskurs for soppakkyndige
	Mardalen	1.5.2017	
	Siramoen	23.9.2017	
Rauma	Holmshaugen	1.10.2017	
	Romsdalen (Kors)	27.9.2017	
	Slemmenmyren	13.9.2017	
Tingvoll	Boksaspa	19.8.2017	Annonsert kartleggingstur
	Ved Storvatnet (Berget)	19.8.2017	Annonsert kartleggingstur

Vedlegg 2. Liste over rødlistearter registrert i Riskens kartlegginger i 2017

Latinsk navn	Norsk navn	Lokalitet	Kommune	Dato	Kommentar
Karplanter:					
<i>Dryopteris expansa willeana</i>	bruntelg (VU)	Aukra, vest for Kjerkjeberget	Aukra	18.6.2017	
<i>Fraxinus excelsior</i>	ask (VU)	Boksaspa	Tingvoll	19.8.2017	Innenfor naturreservatet.
<i>Pseudorchis albida</i>	hvitkurle (NT)	Børresdalen, Skabakken	Fræna	1.7.2016	Ny lokalitet i Fræna.
<i>Ulmus glabra</i>	Alm (VU)	Under Eiskremramnfloget	Aukra	5.6.2017	
		Ved Storstvatnet (øst for Berget)	Tingvoll	19.8.2017	
		Eikesdalen	Neset	24.9.2017	
Sopp:					
<i>Auricularia mesenterica</i>	Skrukkeøre (NT)	Mardalen	Neset	1.5.2017	
<i>Haploporus odorus</i>	Nordlig aniskjuka (VU)	Eikesdalen	Neset	23.9.2017	
<i>Omphalina mutila</i>	Lyngtraktsopp (DD)	Øverlandsvatnet	Molde	21.8.2017	okalitet ca. 3 km øst for tidligere kjent lokalitet i Molde.
<i>Russula anthracina</i>	Kokskremle (NT)	Ved Storstvatnet (øst for Berget)	Tingvoll	19.8.2017	
<i>Tricholoma batschii</i>	Besk kastanjemusserong (VU)	Hindalsrøra	Molde	1.10.2017	Første registrering i Romsdal.

